

SCHAT ZOEKEN 1-4

Omnibus eerste cyclus

**Voor volwassenen en kinderen
die meer willen weten
over de Bijbel als inspiratiebron**

14 thema's uit de Bijbel

waarmee je het leven aankunt

Eva Meeusen-Henniger en Gesineke Veerman

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Uitleg methode	4
Voor wie is deze handleiding bedoeld?	4
Werken met thema's	5
Waarom schat zoeken? Informatie voor ouders	5
Inhoudelijke achtergrondinformatie	7
Praktische achtergrondinformatie	7
Hoe gebruik je Schat Zoeken in de kerk?	8
Hoe praat je met kinderen over God?	12
Toelichting vaste tekstonderdelen	13
Overzicht thema's en schatten	14
God	17
Stilte	25
Ik	31
Doop	41
Woestijn	55
Vrede	65
Nacht	79
Opstanding	92
Liefde	104
Rust	118
Leefregels	129
Verwachting	148
Geluk	167
Troost	188
Even nagaan...hoe is het nu met jou?	203
Hoe het de auteurs verging..	203
Gebruikte bronnen en illustraties	204
Dankwoord	205
<i>Over Schat Zoeken</i>	<i>205</i>
<i>Jaarkalender</i>	<i>207</i>

Schat zoeken deel 1-4

Eva Meeusen en Gesineke Veerman

ISBN 9789465014319

Copyright: Eva Meeusen en Gesineke Veerman

1^e druk, 2024

SCHAT ZOEKEN

14 thema's uit de Bijbel
waarmee je het leven aankunt

Eva Meeusen-Henniger en Gesineke Veerman

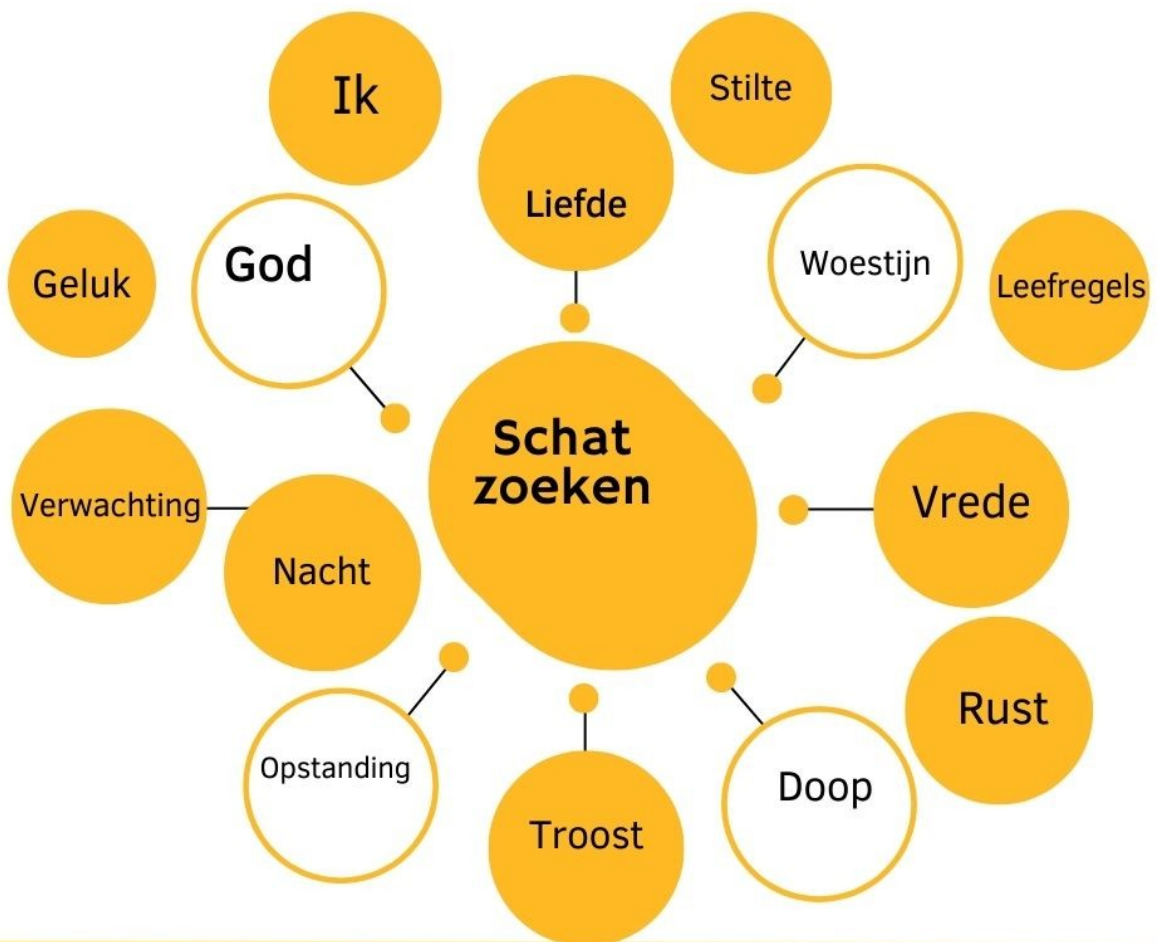

EERSTE CYCLUS

Deel 1 tot en met 4, maart 2024

Voor kinderen en ouders
in de kerk en thuis

14 thema's uit de Bijbel *waarmee je het leven aankunt*

Voorwoord

We leven in spannende tijden. De wereld om ons heen verandert, en onze omgang met de aarde moet radicaal anders. Dit speelt ook voor de kerk. Gezinnen die bezig willen zijn met geloofsopvoeding van hun kinderen zijn er genoeg, maar de kerk is daarvoor niet meer de vanzelfsprekende plaats.

Na twintig jaar kindernevendienst en kinderkerk te hebben verzorgd voor een PKN-gemeente en een Oud Katholieke parochie, merkten we dat de kinderen waren veranderd. De oude aanpak, waarbij met een bijbelverhaal en een verwerking werd aangesloten bij het oecumenisch leesrooster leek niet meer te werken. De kinderen misten een duidelijke basis om de verhalen aan te verbinden, en kwamen niet regelmatig meer, waardoor het aanbod fragmentarisch en oppervlakkig werd. De groep werd zo klein dat er van een opbouw in leeftijdsgroepen geen sprake meer kon zijn, en de kinderkerk standaard werd aangepast aan de jongste kinderen. Van de boodschap bleef meestal niet meer over dan 'lief zijn voor elkaar'. Maar voor die boodschap hoef je niet persé in de kerk te zijn, en ja, dat wisten de oudere kinderen zo langzamerhand wel. Ze raakten hun interesse kwijt.

Omdat we zagen dat onze kinderkerk zo nog weinig zin had, besloten we het roer radicaal om te gooien, en op zoek te gaan naar een manier om onze kinderen een stevige basis te bieden, en tegelijk meer de uitdaging te zoeken. Geïnspireerd door de Levensparels van de Zweedse bisschop Martin Lönnebo begonnen we zelf materiaal te ontwikkelen voor de kinderkerk. Een van de belangrijkste keuzes die we maakten was om voortaan thematisch te werk te gaan, met als doel kinderen mee te nemen op een ontdekkingstocht, waarbij ze zelf betekenissen achter de verhalen leren vinden, zodat ze meer zelfstandig met de Bijbel kunnen omgaan.. We gingen experimenteren met het aanpassen van de inhoud voor de oudste kinderen, in plaats van de jongsten, en zagen tot onze verrassing dat hierdoor zowel de oudste als de jongste kinderen geïnteresseerd bleven. En telkens weer betrapten we onszelf erop dat we de kinderen te laag inschatten als het gaat om het denken en praten over het leven zelf, en dat ouders en kinderen vaak met dezelfde vragen worstelen.

Tenslotte richtten we ons nog meer dan voorheen op de veranderende wereld om ons heen, en onze eigen plaats en rol daarin, en kozen we voor werkvormen die daarover gaan. Maar één ding bleef hetzelfde: onze overtuiging dat je de beste kinderkerk of kindernevendienst beleeft, wanneer je ervan uitgaat dat de kinderen jou wat kunnen leren!

Voor je ligt het resultaat van vier jaar ontwikkelen, aanpassen en uitproberen. De kinderen van onze kinderkerk komen weer trouw en graag, samen met hun ouders zijn zij samen gaan leren en denken over hun plaats in de wereld van nu en morgen.

Eva Meeusen-Henniger en Gesineke Veerman

Over de auteurs

Zowel Eva als Gesineke hebben jarenlange ervaring in het onderwijs, aan allerlei doelgroepen en in verschillende contexten, en hebben zich ook dikwijls bezig gehouden met het ontwerpen van nieuwe onderwijsmaterialen en methodieken. Zij zijn al vele jaren actief in de kinderkerk. Gesineke was van 2003-2020 auteur voor 'Kind op Zondag', en schreef mee aan diverse publicaties van uitgeverij Kwintessens over levensbeschouwelijke thema's en wereldgodsdiensten.

Foto: David Meeusen

Kopiëren van het materiaal

Kopiëren van het materiaal is toegestaan voor eigen gebruik, mits daarvoor toestemming is gevraagd van de auteurs (via methode.schatzoeken@gmail.com). Het is niet toegestaan om (delen van) dit materiaal te gebruiken voor commerciële doeleinden.

Op de hoogte blijven en feedback

Wil je graag op de hoogte gebracht worden als een nieuw deel uitkomt? Stuur dan even een mail aan methode.schatzoeken@gmail.com

Voor wie is deze handleiding bedoeld?

Schat Zoeken is bedoeld voor iedereen die in de kerk of thuis op een verdiepende manier bezig wil zijn met de basisthema's van de Bijbel, en meer wil weten over de manier waarop aan deze thema's vorm wordt gegeven in de kerk.

Samen leren

Je kunt dus samen leren, of je nu 8 of 88 bent, elke dag in de Bijbel leest, of eigenlijk nooit, de kerk bezoekt of niet. De doe-opdrachten zijn speciaal voor kinderen in de basisschoolleeftijd (midden- en bovenbouw).

Kinderkerk of kindernevendienst

Als je met de kinderkerk of kindernevendienst met Schat Zoeken bezig gaat, kun je de thema's kopiëren en aan de ouders meegeven, zodat zij net als hun kinderen deze thema's kunnen verdiepen, en er ook thuis mee aan de slag kunnen gaan.

Je schaft voor de kinderen een klein schatkistje aan, waar ze papiertjes met hun schatten erop in verzamelen. Daarnaast kun je een assortiment kleine kralen aanbieden, die met de papiertjes in de schatkistjes bewaard kunnen worden, als 'parels' of 'diamanten'. ([Te koop bij: LTC Leiden](#) en andere hobby-winkels).

Werken met thema's

Stap voor stap opbouwen

Een thema behandelt één lijn of aspect uit de Bijbel, maar er is natuurlijk veel meer. Dat vind je dan later in andere thema's terug. Je kunt immers niet alles tegelijk begrijpen! De methode begint met 'God' en 'ik', en bouwt je schatten langzaam op, tot je eindigt met 'verwachting' en 'troost'. Als je de methode precies volgt, kun je er een aantal jaar mee bezig zijn. Je zult zien dat de thema's in deel 4 (verwachting, troost, geluk) ingewikkelder zijn dan de thema's in deel 1, maar dat is prettig, want inmiddels ben je ook wat ouder geworden. Aan de andere kant bevat elk thema ook genoeg aanknopingspunten om met jongere en oudere kinderen aan de slag te gaan.

Samen 'vissen'
met de kerk, Leiden juli '22

Verdiepen

Een thema is eigenlijk één speciale bril waarmee je naar de Bijbel kunt kijken. Het is prettig om een tijdje alleen deze bril op te hebben, want dat geeft je de mogelijkheid om meer diepte te zien dan anders, en het thema van allerlei kanten te bezien. Je bekijkt als het ware 1 boom in het bos van wortel tot kruin, van bast tot blad, zonder afgeleid te worden door de andere bomen in het bos. Uiteraard zijn er nog veel meer speciale brillen, waarmee je andere bomen kunt bekijken, en allemaal nieuwe en spannende dingen kunt ontdekken. Maar ook dat zal nooit voldoende zijn om alle aspecten naar voren te laten komen. Daarom is het belangrijk dat je zelf telkens naar de thema's terug keert en deze verrijkt met je levenservaring en opgedane kennis.

Waarom Schat Zoeken?

Informatie voor ouders

Jij, je kinderen, en de wereld

Je kind is je grootste schat. Je wilt het graag laten opgroeien tot een gelukkig mens dat zijn talenten volop kan ontplooien, lief heeft en geniet. Je probeert er alles aan te doen om je kind goede kansen te geven in het leven. Je zorgt voor een mooi kamertje, gezonde voeding, speelgoed, fijne uitjes en leuke speelkameraadjes. Je kiest een goede school. Als jij zou kunnen bepalen in wat voor wereld je kind opgroeit, zou je dat zeker doen. Maar je kind groeit op in een wereld vol moeilijkheden. Het zal verdrietig zijn, ziek worden, ruzie en pesterijen meemaken. Jij hebt niet alle middelen en mogelijkheden om je kind te geven wat het nodig heeft, en je kunt je kind niet overal tegen beschermen, hoe graag je dat ook zou willen. Hoe kun je je kind helpen om zich staande te houden in een wereld die verre van perfect is?

Jij, je kinderen en kinderkerk

Om je kind een liefdevolle basis in het leven te geven verdiep je je in de gevoels- en gedachtewereld van je kind. Je leert je kind al heel jong om samen te delen, iets leuks te maken voor opa of oma, ruzies op te lossen en samen verder te spelen. Je leert je kind dat je zelf gelukkig kunt worden door anderen gelukkig te maken.

Dat hoef je als ouder gelukkig niet alleen te doen. Allerlei mensen uit je omgeving helpen eraan mee. Familie die je kind wel eens opvangt, vrienden bij wie je thuis komt, de leerkracht op school, andere kinderen van wie je kind leert spelen, mensen van de opvang. Maar ook de oude dame die je toevallig tegenkomt op straat, en die een aardige opmerking tegen je kindje in de wandelwagen maakt en je kindje zo leert dat het niet bang hoeft te zijn voor vreemden. Ook de kinderkerk kan een plek zijn waar je kind leert om stevig in het leven te staan.

Natuurlijk maak je fouten in de opvoeding. Ook de mensen uit jullie omgeving maken fouten in het omgaan met jouw kind. En er zijn best vaak situaties waarin jij en anderen eigenlijk helemaal niet weten wat het beste voor je kind is, ook al wil je dat heel graag. Juist als het er echt op aan komt vind je het moeilijk om goede keuzes te maken. Je wilt het liefst dat je kind uiteindelijk zelfstandig beslissingen kan nemen, en meepraat en meedenkt.

Op zulke momenten heb je behoefte aan een betrouwbaar anker dat je daarbij helpt. Je houdt je vast aan levenslessen die anderen aan je hebben doorgegeven, zoals 'behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden', 'eerlijkheid duurt het langst' en 'probeer eens te bedenken hoe het zou zijn als je zelf in die situatie zit'. Het zijn wijsheden die van generatie op generatie zijn doorgegeven, en onderweg zijn bijgeschaafd en aangepast aan de eisen van de tijd.

Met de methode 'Schat Zoeken' kun je leren hoe je zulke schatten voor het leven opgraaft uit het boek dat mensen uit de joodse en christelijke traditie sinds mensenheugenis inspiratie en uitdaging biedt: de Bijbel.

Inhoudelijke achtergrondinformatie

In Schat Zoeken ga je verder met de schepping. Het is een verkenning van wat geloven voor jou kan betekenen.

Het scheppingsverhaal als sleutel om de Bijbel te lezen

Schat Zoeken neemt het allereerste verhaal van de Bijbel, de schepping uit Genesis 1, als startpunt van een verkenning van wat geloven voor jou kan betekenen. Net zoals de schepping het verhaal is van het begin van de wereld, is het ook het begin van alle verhalen die er over God en de mensen verteld worden. Verhalen over leven, dood, geloof, opnieuw beginnen, lijden, kiezen en nog veel meer. Zo leer je hoe je kunt zoeken naar de diepere betekenis achter de verhalen, en leer je begrijpen waarom we elkaar liever verhalen vertellen dan een geloofsleer uit de doeken doen.

De link van het thema met het scheppingsverhaal vind je bij elk thema in de vorm van een sleutelwoord, zoals 'adem', met als ondertitel 'verder met de schepping'.

Leren bidden

Bidden is praten met God. Het is een van de belangrijkste manieren om te uiten dat je gelooft, en ook de meest persoonlijke manier om dat te doen. In het bidden verbind je heel direct dat wat je uit de Bijbelverhalen hebt geleerd met je eigen leven, en stel je je open en ontvankelijk op. Maar als je niet gewend bent om te bidden is het heel moeilijk om er zomaar aan te beginnen. Het is dan heel fijn als je een goed voorbeeld hebt, en het bidden oefent door mee te bidden met de woorden die iemand anders koos. In Schat Zoeken worden bij elk thema gebeden aangereikt die jou leren bidden.

De liturgie leren begrijpen

In de kerkdienst gebeurt niets 'zomaar'. Achter alles zit een gedachte, die vaak te maken heeft met wat wij geloven en wat er in de Bijbel staat. Ook over de volgorde van de onderdelen van de dienst (de liturgie) is goed nagedacht. Schat Zoeken helpt je om het verband te leggen tussen de liturgie en de Bijbel, en tussen de liturgie en je geloof. Zo leer je de liturgie begrijpen en kun je de kerkdienst beter meebeleven. Je leert de waarde ervan inzien.

Verbanden leggen en je eigen verhaal vertellen

Door te speuren naar sleutelwoorden leert Schat Zoeken je verbanden leggen tussen Bijbelverhalen, en leer je de Bijbel lezen als een boek vol verhalen waar je zelf betekenis aan mag geven. Ook jouw eigen levensverhaal mag verteld worden.

Praktische achtergrondinformatie

Schat Zoeken is een methode voor in de kerk, èn voor thuis. Om samen mee bezig te zijn, samen te leren, en samen te vieren.

Schat Zoeken werkt met een aantal thema's (zoals God, stilte, de woestijn). Bij elk thema horen verhalen, gebeden en (knutsel)opdrachten.

Met behulp van de thema's raak je vertrouwd met sleutelwoorden en rode draden uit de Bijbel, en krijg je handvatten om uiteindelijk zelf de Bijbel te kunnen lezen, op een manier die gericht is op de betekenis van de verhalen en het verbinden met je eigen leven.

In de kinderkerk heeft Schat Zoeken een vrij lange looptijd, van ongeveer anderhalf tot drie jaar. In totaal zijn er 14 thema's. De methode werkt met cycli, waarin elk thema nog een keer terugkomt met een andere uitwerking. Nadat alle thema's behandeld zijn, keert de methode dus terug bij het eerste thema, namelijk 'God' en verzamel je een nieuwe schat bij dit thema. Zo leer je telkens een nieuwe invalshoek kennen, en verdiept je inzicht in de thema's zich gaandeweg. Je kunt je leven lang met deze thema's bezig blijven. Het uitgangspunt is niet het vinden van antwoorden, maar het stellen van vragen, en het aannemen van een open, zoekende houding. Alleen als je zoekt, zul je vinden.

Kerstviering met de kinderkerk, Leiden 2015

Hoe gebruik je Schat Zoeken in de kinderkerk?

Het doel van de bijeenkomsten in de kerk is dat kinderen tijdens open gesprekken hun geloof leren formuleren en dat ze zich bewust worden van hun relatie tot God en hoe deze relatie in het dagelijks leven vorm krijgt.

Verzamel geen schatten op aarde, maar in de hemel

Bij elk thema hoort een "schat". Dit is een wijsheid uit de Bijbel, die je in je schatkist kunt bewaren. De kinderen maken of krijgen een echt schatkistje en schrijven hun wijsheden op briefjes die ze in een mooie kraal kunnen steken. Er zijn diverse kralen, in allerlei kleuren, beschikbaar in de kinderkerk ruimte en in principe mag elk kind de kraal uitkiezen die hij/zij het beste vindt passen bij een bepaald thema. Het kan dus zijn dat een kind, als het thema 'God' wordt behandeld, een fel oranje kraal uitkiest of juist een stralend witte; het is maar net welk gevoel het kind heeft bij dat thema. Het is de

bedoeling dat elk kind, na afronding van een thema, een kraal mag uitkiezen. Zo vult ieder kind in de loop van het project een schatkist met kralen en wijsheden, als blijvend aandenken.

Schat Zoeken thuis, na de kinderkerk

Als de ouders het Schat Zoeken boek aanschaffen, of je voor hen kopietjes maakt, kunnen zij het thema thuis met hun kind doornemen, en de verhalen nog eens lezen in de kinderbijbel of de gewone Bijbel. Raad hiervoor een vast moment aan, bijvoorbeeld na het eten, of voor het slapen gaan. Ouders en kinderen kunnen ook samen de verhalen over Daan en de andere (voorlees)-verhalen lezen.

Tijdens de bijeenkomsten in de kerk kiest de leiding een aantal onderdelen uit. Vertel de ouders welke onderdelen wel en niet aan bod gekomen zijn.

Opzet kinderkerk-bijeenkomst

In een bijeenkomst van de kinderkerk houd je meestal vaste onderdelen aan, die je in een vaste volgorde aanbiedt (de liturgie). Dat kan er zo uitzien:

- **De voorganger** heet de kinderen welkom en geeft hen een zegen. De kinderen steken een lantaarntje aan en nemen het licht mee naar de eigen ruimte.
- **Liedje:** 'Goede morgen, welkom allemaal, ik met mijn, en jij met jouw verhaal' (Liedboek voor de kerken, 288)
- **Gebed** met inbreng van de kinderen (voor wie/wat wil je danken en bidden?)
- **Gesprekje** (hoe gaat het met je, wat heb je beleefd, en introductie thema van het verhaal)
- **Verhaal uit de Bijbel** (desgewenst passend bij het Bijbelrooster)
- **Verwerking** (napraten en creatieve verwerking)
- **Deelnemen aan de communie** in de kerk, samen met de andere kerkgangers.
- **De voorganger** sluit de kinderkerk af met een gesprekje met de kinderen voorin de kerk. De kinderen laten zien wat ze gemaakt hebben en vertellen over het verhaal.

Voorbereiding

Schat Zoeken biedt voor elk vast onderdeel van de kinderkerk inhoud en inspiratie. Je zult zien dat de teksten verschillen. Sommige zijn bedoeld als verdieping voor ouders en begeleiders (bijvoorbeeld: 'verder met de schepping'), andere zijn bij uitstek geschikt om door kinderen zelf gelezen te worden. Je kiest zelf welke inhoud je tijdens de bijeenkomst wilt gebruiken, welke inhoud de kinderen thuis mogen doen, en wat je overslaat. Je vertaalt de informatie in je eigen woorden, die je met kinderen kunt delen. Daarbij let je op de leeftijd en achtergrond van de kinderen en wat je zelf aanspreekt en vindt passen bij de actualiteit van de week.

Om jezelf in het thema te verdiepen neem je het hele thema goed door. Je leest de passages uit de Bijbel die aan bod komen, en probeert te bedenken waar het thema jouw eigen leven raakt, wat je er inspirerend aan vindt, en waar je aansluiting kan vinden bij de belevingswereld van de kinderen op dat moment. Vervolgens kies je een paar onderdelen die je tijdens de bijeenkomst wilt gebruiken en zorg je ervoor dat het

benodigde materiaal aanwezig is.

Voor het gebed kun je bijvoorbeeld de gebedstekst gebruiken, aangevuld met de inbreng van de kinderen en de actualiteit van de week. Je zoekt in de vragen bij de sleutelwoorden en het verhaal een geschikte vraag om het thema van het verhaal te introduceren, dat aansluit bij het leven van alledag. Je kunt de vraag ter plekke nog aanpassen aan de belevenissen van de afgelopen periode.

Je vertelt het verhaal uit de Bijbel. Liefst uit je hoofd, omdat je de kinderen dan kunt aankijken en tijdens het vertellen contact maakt. Je bent zo ook flexibel, en kunt inspelen op de spanningsboog en reacties van de kinderen. Als je ervoor kiest om het verhaal voor te lezen, dan kunnen de kinderen hun aandacht er vaak het beste bijhouden als je zelf voorleest (in plaats van het een van de kinderen te laten doen). Je praat met de kinderen kort door over het verhaal, aan de hand van de vragen uit de methode. Slaat een vraag niet aan, ga dan verder met een andere vraag. Je hoeft niet alle vragen te stellen, het gaat erom dat je een gesprek op gang brengt dat alle kinderen interessant en boeiend vinden.

Zorg dat er voldoende tijd over blijft om een van de creatieve verwerkingen te doen die bij het thema worden gegeven (knutselen, een spel doen, uitspelen, etc.).

Differentiëren naar leeftijd

In de kinderkerk wordt vaak gewerkt met alle kinderen van de basisschool leeftijd. Er moeten keuzes gemaakt worden over het niveau van het programma.

Omdat kinderen vaak jaren achtereen naar de kinderkerk komen, en we graag willen dat ze zich ontwikkelen, kiezen we ervoor om het programma uitdagend te maken voor de oudste leeftijdsgroep, namelijk kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar. Onze ervaring is dat oudere kinderen die een programma moeten volgen dat afgestemd is op de jongste kinderen, uiteindelijk afstompen omdat ze nooit worden uitgedaagd.

Jongere kinderen daarentegen, trekken zich graag op aan de oudere kinderen, en zijn in staat om zelfstandig iets op te pikken uit het programma, ook al begrijpen ze dat maar voor een deel.

Vertelkastje of Kamishibai

Daarnaast zijn er beperkte mogelijkheden om binnen het programma voor de kinderkerk te differentiëren naar leeftijdsgroep. Als er kleuters meedoen, kun je de ouders vragen om mee te komen. Het liedje en gebed doe je dan gezamenlijk, waarna de ouders van de kleuters, zo mogelijk, daarna naar een aparte ruimte gaan (zoals de koffie- of gemeente kamer). In die ruimte lezen de ouders hun kinderen een Bijbelverhaal voor uit een

eenvoudige kinderbijbel (bijvoorbeeld de Prentenbijbel) en daarna maken ze samen een tekening of kleurplaat, of ze spelen samen.

In onze Leidse kinderkerk hebben wij een Kamishibai. Dat is een 'vertelkastje' dat

oorspronkelijk uit Japan komt, en de vorm heeft van een soort mini-theatertje waarin vertelplaten geschoven worden. Bij de platen wordt het bijbehorende verhaal voorgelezen uit de Kijkbijbel.

Leren door te reflecteren en te ervaren

Bij 'leren' denk je al snel aan het opdoen van kennis, over de Bijbel, de kerk en geloven. De methode Schat Zoeken reikt verder, en is gericht op het reflecteren op leventhema's en het ervaren ervan. Om dit mogelijk te maken, doen kinderen de nodige kennis op, maar de kennis is geen doel op zich.

Het ervaren van de thema's gebeurt bijvoorbeeld door tijdens de kinderkerk bewust aandacht te besteden aan de omgang met elkaar. Het uitwisselen, ervaren en bouwen aan een hechte groep en persoonlijke sfeer zijn daarbij erg belangrijk. 'Kerk zijn in het klein' zou je het ook kunnen noemen.

Het reflecteren vind je terug in de vragen bij de teksten, en in de praktische of creatieve werkvormen waarin de kinderen reflecteren op hun eigen leven en de wereld, en een constructieve, op (geloofs)waarden gebaseerde levenshouding kunnen ontwikkelen.

De creatieve werkvormen zijn gericht op het geloofsaspect van het verhaal. Het zijn geen letterlijke uitwerkingen (zoals gebruikelijk in de traditionele kindernevendienst/ kinderwoorddienst/ kinderkerk), maar gaan in op de dieperliggende betekenis en de toepasbaarheid van het verhaal. Voorbeeld: bij het verhaal over Daniël in de leeuwenkuil maak je geen kleurplaat van een illustratie, maar schrijf je op

een geheim briefje waar jij wel eens bang voor bent en waarin jij je niet begrepen en alleen voelt. Je mag kiezen of je het met de anderen wilt delen. We bidden er samen voor, en we maken ook ruimte voor stil gebed. Zo ervaren kinderen de waarde van het bidden.

Verbinden met Oecumenisch leesrooster

Na verloop van tijd raak je in de kinderkerk gewend aan het dieper lezen en begrijpen van de verhalen. Je herkent de thema's ook in andere teksten, zoals teksten die aan de orde komen in het Oecumenisch leesrooster. Hier kan de pastoor of dominee natuurlijk ook bij helpen.

Hoe praat je met kinderen over God?

Veel kinderen zijn thuis niet gewend om over God te praten en te bidden. Ze voelen er zich een beetje ongemakkelijk bij als ze dit op een andere plek wel gaan doen, en weten niet goed of ze nu wel of niet mee mogen doen. Want het is toch best wel een beetje gek om tegen God te praten. 'Wie is hij dan? En waarom moet je dan je ogen dicht doen? Ik weet eigenlijk niet zeker of hij wel bestaat!'

We raden je aan om altijd dicht bij de kinderen te blijven die bij jou in de groep zitten, de manier waarop hun ouders met het geloof omgaan te respecteren, en de kinderen in de eerste plaats veiligheid te bieden. Je kunt namelijk ook heel goed over God praten door het over de dingen te hebben uit je eigen belevingswereld... Een voorbeeld uit onze eigen kinderkerk kan dit hopelijk duidelijk maken. Een begeleider vertelt:

Vandaag heb ik kinderkerk met de drie kinderen van mijn vriendin. Haar gezin vindt de gemeenschap van de kerk fijn en inspirerend, maar is zelf niet echt gelovig. Haar kinderen kletsen me gezellig de oren van het hoofd over van alles en nog wat, ze voelen zich thuis. Als we gaan bidden benoem ik dat het eigenlijk best gek is, want wie is God nou eigenlijk en hoe praat je dan? Ze knikken instemmend en vragen waarom je dan je ogen dicht moet doen. Het is prima om je ongemakkelijk te voelen. En we bidden toch. Ik doe mijn best om de kinderen nergens toe te dwingen en op een losse manier over God te praten, als een mogelijkheid niet als een feit. Ik weet dat mijn vriendin haar kinderen graag kritisch wil leren denken, en ben daar zelf ook een voorstander van. Het is een zondag in de 40-dagen tijd. We kijken samen naar buiten en zien dat sommige bomen al groene blaadjes krijgen, en dat de narcissen in bloei staan. In deze tijd van het jaar proberen we in de kinderkerk altijd de gedachte te delen dat na de duisternis het licht komt (thema 'Nacht'). Zoals in het begin van de tijden het leven ontstond uit duisternis en leegte, zoals de lente komt na de winter, en zoals de dag komt na de nacht. De kinderen van mijn vriendin zijn de eerste jonge kinderen tijdens mijn kinderkerk die dit idee meteen oppakken. Dat gebeurt vooral als we het erover hebben dat de mens die de wereld echt wilde veranderen, die totaal onschuldig was en alleen maar goed, - zo dicht bij God als hij is nog nooit een mens geweest -, dood moest. Het is Jezus, leg ik uit, die figuur die je op de beelden en op de plaatjes altijd aan het kruis ziet hangen. De kinderen knikken instemmend als ik vertel dat daarna natuurlijk de wereld in totale duisternis gehuld was, midden op de dag. En ik heb het idee dat ze mij ook begrijpen als ik vertel hoe troostend het is dat Jezus uit de dood opstond en aan zijn leerlingen verscheen, en de duisternis overwon die definitief en onomkeerbaar leek. En we hebben het erover dat het in je eigen leven soms ook erg verdrietig en angstig wordt, maar dat je dan vaak weer helemaal opnieuw mag beginnen, en dat het weer licht wordt. We zijn even stil. Want zo was het precies. Mijn vriendin en haar kinderen zijn nog niet zo lang geleden gevlucht uit een land waar oorlog is. En nu beginnen ze hier opnieuw, en hoeven ze niet meer bang te zijn. En zo hebben we het eigenlijk het hele gesprek echt over God gehad, zonder het woord 'God' telkens uit te spreken.

Ik deel na afloop met mijn vriendin hoe de kinderkerk is gegaan. Ze vertelt dat ze wel eens twijfelt of ze het goed doet, met haar nadruk op kritisch denken. Ik herken haar twijfels in mijzelf, in de opvoeding van mijn eigen kind. Maar, zeg ik tegen haar, ik heb

het gevoel dat als je trouw blijft aan jezelf en je eigen overtuigingen, jouw kinderen dat zullen merken, en zelf ook in staat zullen zijn om trouw en eerlijk te zijn naar zichzelf. Dat zal ze in staat stellen om open en gevend te zijn naar anderen. Ik zie dat in mijn eigen kind, en hoop dat dat zo blijft. En ik zie het ook in haar kinderen.

Toelichting vaste tekstonderdelen

Inleidend tekstje

Hierin vind je de basisgedachte uit de Bijbel over dit thema.

Gebed

Een voorbeeldgebed dat je samen met kinderen kunt bidden.

Verder met de schepping

Een verkenning van de manier waarop dit thema in de Bijbel naar voren komt. Bedoeld voor volwassenen, om je te verdiepen en te inspireren.

Uit de Bijbel

Een suggestie voor een Bijbelverhaal dat je kunt lezen over dit thema, en vragen om over dit verhaal door te praten, een lied of een andere verwerkingsvorm.

Vragen

Gespreksvragen met als startpunt de manier waarop je dit thema in je eigen leven tegen komt.

Doen

Doe-opdrachten, variërend van samen praten, tekenen, schilderen, spelen en zingen tot een excursie in de natuur.. Sommige thema's bieden doe-opdrachten die je met de hele gemeente of parochie kunt doen.

Woord uit de kerkelijke liturgie

In deze paragraaf wordt een verband gelegd tussen het thema en de kerk. Hoe komt dit thema naar voren in de kerkdienst? Wat is jouw ervaring met dit thema in de kerk?

Verhaal van nu

Een verhaal voor kinderen waarin dit thema helemaal in hun eigen belevingswereld wordt uitgediept.

Een lied of gedicht

Om aan het begin of einde van een bijeenkomst samen te lezen of te zingen.

Je ....schat

De tekst van de schat die je na dit thema hebt 'opgegraven', en een vooruitblik naar de uitwerking van dit thema in de tweede cyclus.

Overzicht thema's en schatten

Thema

1. God

Schat

God is mijn begin

2. Stille

Ik mag voor de aarde zorgen

Ik kan God vinden in de stilte

3. Ik

Ik kan stil worden in mijzelf

Ik mag er zijn zoals ik ben

4. Doop

Soms is God in mij

Ik mag altijd opnieuw beginnen

5. Woestijn

Ik mag bij God horen

Wij zijn onderweg

6. Vrede

Ik kan nee zeggen. Ik kies voor het goede

Ik durf te dromen van vrede

7. Nacht

Ik probeer te vergeven en samen opnieuw te beginnen

God is bij mij en luistert

8. Opstanding

Ik bid en ben sterk genoeg

Mijn pijn en verdriet zullen ophouden

9. Liefde

Ik mag leven en vrolijk zijn

God houdt van mij

10. Rust

Ik houd net zoveel van anderen als van mijzelf

Ik ben vrij

11. Leefregels

Ik ben dankbaar

Leefregels zijn een geschenk van God

12. Verwachting

Leefregels helpen je om op weg te gaan

Ik verwacht het koninkrijk van God

13. Geluk

Ik verwacht een betere wereld

Gelukkig zijn is iets anders dan geluk hebben

14. Troost

Geluk dat je deelt wordt groter

In het leven heb je troost nodig

Je kunt troost vinden bij God

Wonder

Deze thema's zijn door de andere thema's heen geweven.

Samen

Beeld Koning Boudewijn, Wilfried Pas en Jo Crepain, Antwerpen linkeroever

God

God staat aan het begin: van de wereld, en van jou.

Wij mogen van God zorgen voor de aarde en de dieren.

Gebed

Lieve God,
 Dank dat U de wereld schiep waarin wij mogen leven.
 Dank U voor de zon, de maan en de sterren.
 Dank U voor de zee en het land en alle dieren.
 Dank U voor de bomen, de bloemen en de vruchten
 Dank U voor de mensen en de kinderen.
 Lieve God, als ik kijk naar de hemel
 die U heeft gemaakt
 naar de maan en naar de sterren
 die U op hun plek heeft gezet
 Dan vraag ik me af:
 Wie ben ik eigenlijk
 dat U aan mij denkt?

Uit Psalm 8

בראשית,
 בראשית
 אלהים,

Adem

verder met de schepping

De eerste zin uit de Bijbel begint zo: 'Beresjiet bara Elohim'. Zeg het maar eens hardop: Beresjiet bara Elohim. Dat is Hebreeuws voor 'In het begin' (beresjiet) schiep (bara) Elohim (God).

Zeg dit eens: tohoe wavohoe. Klinkt dat niet griezelig? Het zijn de Hebreeuwse woorden voor 'woest en leeg'. Dat staat in de tweede zin van de Bijbel.

Spreek uit: 'roeach' (met een lange 'oe'). Dat is het Hebreeuwse woord voor de wind van God, ook wel de adem van God genoemd. Ook de wind van God, de roeach, kun je in het eerste verhaal van de Bijbel terug vinden. Roeach kan ook ons vullen. Weet je hoe dat kan? En wanneer dat gebeurt?

Zeg alle Hebreeuwse woorden een paar keer: Beresjiet bara Elohim, tohoe wavohoe, roeach.

Uit de Bijbel

Genesis 1 (vert. BGT)

Beresjiet bara Elohim et hashamayim ve'et ha'aretz

In het begin maakte God de hemel en de aarde. De aarde was woest en leeg, duisternis lag over de diepte en een wind van God raasde over het water.

Toen zei God: 'Er moet licht komen'. En er kwam licht. God zag dat het licht goed was, en Hij scheidde het licht van de duisternis. Het licht noemde Hij dag en de duisternis noemde Hij nacht. Het werd avond en het werd ochtend. Een eerste dag.

God zei: 'Er moet in het midden van het water een koepel komen om het water te verdelen.' En zo gebeurde het. God maakte de koepel. Zo scheidde Hij het water erboven van het water beneden. Die koepel noemde God 'hemel'. Toen werd het avond en het werd ochtend. De tweede dag.

God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats samenstromen, dan komt er droge grond tevoorschijn.' En zo gebeurde het. God noemde de droge grond 'land' en het water noemde Hij 'zee'. En God zag dat het goed was.

God zei: 'Er moet van alles groeien op dat land. Planten met zaad en bomen met vruchten.' En zo gebeurde het. Op het land kwamen allerlei planten met zaad en bomen met vruchten op. En God zag dat het goed was. Toen werd het avond en het werd ochtend. De derde dag.

God zei: 'Er moeten lichten aan de hemel komen om verschil te maken tussen dag en nacht. Die lichten moeten aangeven welk seizoen het is, welke dag en welk jaar. En hun licht moet schijnen op de aarde.' En zo gebeurde het. God maakte de twee grote lichten. De zon om overdag te schijnen en de maan om 's nachts te schijnen. God maakte ook de sterren. Hij zette de zon en de maan aan de hemel om licht te geven op aarde. En om het verschil aan te geven tussen dag en nacht, en tussen licht en donker. God zag dat het goed was. Toen werd het avond en het werd ochtend. De vierde dag.

God zei: 'Het water moet wemelen van levende wezens. En boven de aarde, langs de hemel, moeten vogels vliegen.' God maakte de grote zeedieren en alle kleine waterdieren waar de zee van krioelt en die erin rondzwermen en alles wat vleugels heeft. En God zag dat het goed was. God zegende hen en zei: 'Jullie moeten jongen krijgen en overal moeten jullie de zee en de lucht vullen.' Toen werd het avond en het werd ochtend. De vijfde dag.

God zei: 'Ook op het land moeten dieren leven: wilde en tamme dieren en kruipende dieren (kriebeldiertjes). En zo gebeurde het. God maakte de dieren, alle wilde en tamme en alle kruipende dieren. En Hij zag dat het goed was.

God zei: 'Nu wil ik mensen maken. Ze moeten op mij lijken. Zij zullen de baas zijn over de vissen in de zee en de vogels in de lucht. En ook over de tamme dieren, over de kruipende dieren en over de hele aarde.' Toen maakte God de mensen. Hij maakte ze zo dat ze op Hem leken. Hij maakte ze als man en als vrouw. God zegende de mensen. Hij zei: 'Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen. Jullie moeten de baas zijn over de aarde. En ook over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht, en over alle dieren op het land.' God zei ook: 'Alle planten en bomen op de aarde zijn voor jullie. Jullie mogen de zaden en de vruchten eten. De bladeren en het gras zijn voor de dieren.' En zo gebeurde het. God keek naar alles wat